

Suriname als Rechtsstaat en Natiestaat

Betoog Bouterse in DNA ± mei 2011

Diverse sprekers hebben vorige week gewezen op het ontbreken van wetten. Als wij een Rechtsstaat en een Natiestaat willen zijn moeten we beschikken over een modern en samenhangend stelsel van wetten en van de daarvan afgeleide regels van lagere orde. Maar niets is minder waar. Na ons aantreden als nieuwe Regering hebben wij moeten vaststellen dat de Staat Suriname in dit opzicht een onvoorstelbare achterstand heeft. Het achterstallige onderhoud van onze wetgeving is ontstellend. We kunnen ons eigenlijk niet met droge ogen een Rechtsstaat noemen.

Datzelfde geldt voor de ambitie een Natiestaat te willen zijn. Als Natiestaat onderhouden wij relaties met vele andere landen, hetzij op grond van bilaterale verdragen, hetzij op grond van verdragen met internationale organisaties. Maar met verdragen is het zo dat je verplicht bent de doorwerking daarvan in de nationale wetten netjes te regelen. Op dat punt schieten we ernstig tekort. Daarom wordt Suriname elk jaar in gebreke gesteld dat we de vereiste verdragsdoorwerking niet op orde hebben.

Ik toon u deze tabel van ontbrekende wetgeving, met de opmerking dat we waarschijnlijk nog niet alles in kaart hebben gebracht. Maar dankzij de inspanningen van het Kabinet van de Vicepresident, en van een twintigtal wetgevingsjuristen van verschillende Ministeries, en vooral ook van die van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, hebben we al een vrij goed in beeld voor welke opgave we staan.

Wij werken hard aan het binnenhalen van bonafide investeerders, maar als die deze tabel zouden zien rennen ze gillend weg. Het ontbreken van adequate wetgeving lokt alleen maar avonturiers aan, die feilloos de gaten in onze wetgeving weten te vinden.

U hoeft de tekst op dit papier niet te lezen. De bedoeling is dat u ernaar kijkt. Zodra deze tabel afgerond is ontvangt u deze in A4 formaat.

Ik wijs u op vier verschillende lijsten van ontbrekende wetten.

- De linkerkolom is de lijst die de Voorzitter van de Assemblée enkele weken geleden heeft ingediend bij de Vicepresident.
- De tweede lijst komt uit de onlangs gelanceerde Nationale Strategie van het Suriname Business Forum.
- De derde lijst is afkomstig van wetgevingsjuristen van de Ministeries. Dat zijn vakmensen waar ik trots op ben. Zij weten als geen ander waar de gaten in de wetgeving zitten en doen er alles aan om die gaten te dichten. Ik kom daar straks op terug.
- De vierde lijst zijn de wetten die de Grondwet vereist maar die sinds 1992 nog steeds niet zijn gemaakt. We moeten ons daar diep voor schamen. De Grondwet zegt zo'n 90 keer dat er voor de uitwerking van de Grondwet een nadere wet moet zijn. We hebben er tot nu toe slechts En een aantal daarvan is nog van voor de inwerkingtreding van deze Grondwet in 1992. Wat de vorige regeringen allemaal hebben gedaan weet ik niet, maar in elk geval niet hun grondwettelijk voorgeschreven werk.

Wij gaan dit aanpakken. Iedereen die een paar jaar meeloopt in de overheid weet dat het een mission impossible is om deze grote hoeveelheid nodige wetsontwerpen te verdelen over de Ministeries en dan te denken dat het wel goed komt. Hoe deskundig en loyaal de betreffende departementale wetgevingsjuristen ook zijn, het ontbreekt aan leiding en middelen om dat werk snel en bekwaam uit te voeren.

Daarom heb ik met de Vicepresident besloten om zo snel als maar enigszins mogelijk is een team van 20 wetgevingsjuristen weg te halen uit de Ministeries en dezen voor een tijdelijke periode van ongeveer 2 jaar te detacheren op het Kabinet van de Vicepresident. Onder deskundige leiding die voor training en een planmatige aanpak zal zorgen, gaan we dit varkentje wassen, in goede afstemming met de staf van uw Voorzitter van de Assemblée. Dat team gaat wetsontwerpen leveren, de Assemblée gaat die in Commissies bestuderen en kan zo nodig de samenleving daarover raadplegen. Moet dat leiden tot aanpassing van die wetsontwerpen, dan doen we dat, zodat u als Assemblée binnen deze regeerperiode een modern en adequaat stelsel van wetten en regelingen heeft. Uiteraard maken we als spin off van deze activiteiten ook een digitale databank van regelingen zodat elke Surinaamse burger daarvan kennis kan nemen.

Als u nu al zou willen vragen of deze of gene wet in deze tabel is opgenomen dan zal ik antwoorden dat ik daar nu niet op inga omdat we dan te fragmentarisch bezig zijn. Zodra ik vind dat deze tabel goed genoeg is om aan de Assemblée te geven zult u die krijgen en dan kunnen we de discussie daarover ten gronde gaan voeren.

Reglement van Orde van de Raad van Ministers

Aansluitend op het vorige onderwerp moet ik nog een pijnlijke omissie van onze regelgeving melden. Toen in 1992 de herziening van de Grondwet werd voorbereid is ook een nieuw Reglement van Orde voor de Raad van Ministers ontworpen. De Grondwet stelt namelijk driemaal het vereiste van een dergelijk Reglement.

Zo'n Reglement is nodig om de besluitvorming in de Ministerraad een rechtmatige basis te geven. Wat is echter het geval?

Het ontwerp Reglement van Orde dat, geheel in lijn met de herziene Grondwet van 1992 was ontworpen, is wel in februari 1992 door de Raad van Ministers goedgekeurd, maar is nooit in het Staatsblad terecht gekomen. Voor zover ik heb kunnen achterhalen heeft de toenmalige President het niet voor advies naar de Staatsraad gezonden, heeft het verder niet in procedure gebracht, heeft ook niet een ander Reglement van Orde laten ontwerpen, en heeft daarmee een situatie gecreëerd die strijdig is met de Grondwet.

Dus vanaf 8 april 1992 neemt de Raad van Ministers besluiten zonder een rechtsgeldige basis. Men heeft wel gedaan alsof er een Reglement van Orde was, namelijk dat van 1997, maar dat had wegens strijdigheid met die nieuwe Grondwet van 1992 geen rechtskracht meer.

Ik laat het over aan anderen om te beoordelen of hier sprake is van schuldige nalatigheid van de toenmalige President. Ik vind het belangrijker om orde op zaken te stellen. Ik heb het Reglement van Orde dat in februari 1992 door de toenmalige Ministerraad is goedgekeurd laten checken op zijn waarde als Reglement vandaag. Er zijn enkele aanpassingen gepleegd en het stuk gaat nu de normale procedure in: eerst naar de Raad van Ministers, dan naar mij om het voor te leggen aan de Staatsraad, en als daar geen commentaar is dat tot aanpassing moet leiden dan gaat het naar de Ministers van Binnenlandse Zaken om het af te kondigen in het Staatsblad.

Tot dat moment heb ik de Vicepresident als Voorzitter van de Raad van Ministers verzocht de besluitvorming in de Raad verstandig en pragmatisch te leiden.

Veiligheid

De afgelopen tijd is er veel gediscussieerd over de vraag: “Is er nu wel of niet een Veiligheidsplan?” Het antwoord is: ja, er is een Veiligheidsplan. Op 23 december 2009, dus onder de vorige regering, ontvingen de toenmalige Minister van Justitie en Politie en diens collega van Defensie een Nationaal Strategisch Veiligheidsplan. Opgesteld door een team van deskundigen, in samenwerking met alle denkbare stakeholders binnen en buiten de overheid.

Dat Nationaal Strategisch Veiligheidsplan is echter nimmer geïmplementeerd. Ik weet niet waarom, maar er is niets mee gedaan voor zover ik heb kunnen nagaan.

Dat Veiligheidsplan beschrijft de onveiligheid in 8 domeinen, maar biedt tevens de concrete acties aan op die onveiligheid aan te pakken. De acht onveiligheidsdomeinen zijn:

- Onveiligheid die gecreëerd wordt door het staatssysteem zelf.
- Onveiligheid die gecreëerd wordt door internationale, regionale en nationale (georganiseerde) criminaliteit.
- Onveiligheid in de sfeer van de energievoorziening.
- Onveiligheid in de sfeer van natuur en milieu.
- Onveiligheid in de sfeer van de voedselvoorziening en voedselzekerheid.
- Onveiligheid in de sfeer van de volksgezondheid.
- Onveiligheid in de sfeer van brand.
- Onveiligheid in de sfeer van de school.

We hebben dat plan pas zeer recent boven water gekregen. Ik heb me daar dus nog niet in kunnen verdiepen. Met de Minister van Justitie en Politie ga ik na of we dit Veiligheidsplan onverkort kunnen implementeren of dat we er nog wijzigingen in moeten aanbrengen.

Orderingsvraagstukken

Het zal de Assemblée duidelijk zijn dat wij vanaf ons aantreden bezig zijn met orde op zaken te stellen. Wij staan voor ongelooflijk moeilijke orderingsvraagstukken. Wij hebben een draconische erfenis ontvangen en dat vereist helaas draconische maatregelen. Geloof me, niemand van de Regering haalt zijn schouders op over de lasten die we op het volk hebben moeten leggen om te voorkomen dat we de Staat failliet zouden hebben moeten verklaren.

Wij werken op dit moment aan niet minder dan 16 orderingsvraagstukken. Acht onder verantwoordelijkheid van Ministers, en de andere 8 ressorteren voorlopig bij de Vicepresident omdat we geen andere plek hebben om ze neer te leggen. Ik zal ze u een voor een noemen:

1. Ordering van de Staatsfinanciën (hoe vullen wij een lege Staatskas zonder de monetaire stabiliteit te beschadigen en zonder de inflatie zijn gang te laten gaan?) Minister van Financiën
2. Ordering van de huisvesting (hoe geven wij het volk een menswaardig dak boven het hoofd?) Minister van Sociale Zaken en Volkshuisvesting
3. Ordering van het onderwijs (hoe verzekeren wij de toekomst van onze kinderen?) Minister van Onderwijs en Volksontwikkeling
4. Ordering van de criminaliteitsbestrijding (hoe zorgen wij ervoor dat het volk veilig is?) Minister van Volksgezondheid
5. Ordering van de voedselveiligheid en –zekerheid (hoe zorgen wij voor voldoende en veilig voedsel?) Minister van Landbouw, Veeteelt en Visserij
6. Ordering van de markt (hoe kunnen we protectie en subsidie afschaffen zonder dat het volk in opstand komt?) Minister van Handel en Industrie
7. Ordering van de goudsector (hoe kunnen we meer geld uit de goudwinning krijgen en natuur en milieu minder beschadigen?) Minister van Natuurlijke Hulpbronnen
8. Ordering van het openbaar vervoer (hoe waarborgen wij legaal, tijdig, veilig en snel openbaar vervoer tegen een redelijke prijs?) Minister van Transport, Communicatie en Toerisme
9. Ordering van wetten en regelingen (hoe waarborgen wij het juridische fundament van de rechtsstaat en de natiestaat?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers
10. Ordering van de overheidsbedrijven en –stichtingen (hoe waarborgen wij dat de overheidsstichtingen en overheidsbedrijven het algemeen belang van het volk bevorderen?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers
11. Ordering van het bedrijfsleven (hoe creëren we waarborgen voor het gemakkelijker maken van het ondernemen in Suriname?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers

12. Ordening van de sociaal-economische verhoudingen (hoe bieden we garanties voor eerlijke werkgevers- en werknemersverhoudingen in een bloeiende economie?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers
13. Ordening van de energievoorziening (hoe kunnen we de verhouding tot de energieleverancier Suralco ombuigen tot een win-win situatie?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers
14. Ordening van de Staatsmedia (hoe waarborgen we tijdige, actuele en onbevooroordeelde nieuwsvoorziening en entertainment?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers
15. Ordening van het overheidsapparaat (hoe maken we van de overheid een effectieve en efficiënte organisatie?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers
16. Ordening van het politieke ambt (hoe bevorderen wij de kwaliteit van het politieke ambt?) Vicepresident, in overleg met betrokken Ministers

Op dit moment evalueren we de voortgang van ons werk aan deze ordeningsvraagstukken. Het zal nog een paar weken duren, en dan leg ik het resultaat hiervan graag bij uw Assemblée neer. Bij de begrotingsbehandelingen kunnen we er dan verder over discussiëren.

Als u nu zou willen vragen wat ik bedoel met Ordeningsvraagstuk 16, te weten de ordening van het politieke ambt, dan slaat dat op de Grondwettelijke plicht van artikel 62 dat al sinds 1992 niet is vervuld. Namelijk, dat er een wet moet zijn die aangeeft welke ambten of functies onverenigbaar zijn met het politieke ambt van lid van de Assemblée. En het zal u niet verbazen dat ik straks in die wet zal opnemen dat het zijn van ambtenaar of beleidsadviseur niet verenigbaar is met het lidmaatschap van de Assemblée. Dat ik een dergelijke wet aan u moet aanbieden is mijn verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de eisen in de Grondwet. Wat u daarmee zult doen is uw verantwoordelijkheid, ten overstaan van de kiezers.

Public Sector Reform

Ook de Public Sector Reform is aan de orde gesteld door enkele sprekers vorige week. U weet dat vorige regeringen al enkele mislukte pogingen achter de rug hebben. Maar u weet ook dat het Regeerakkoord van de Coalitiepartijen van augustus vorig jaar zegt dat het volk een nieuwe overheid zal krijgen. Dus gaan we als Regering uitvoeren wat politiek is beslist. Daarom is dit een van de Ordeningsvraagstukken die ik zojuist opsomde.

Op dit moment heb ik van de Vicepresident de beschikking gekregen over een Initieel Werkplan voor een aanpak van het overheidsapparaat. Ik ga daar nu niet over uitweiden. Dat we aan de slag gaan moet duidelijk zijn. Maar het is ook een kwestie van de juiste timing wanneer we daarmee een start maken. Om te voorkomen dat het ook nu weer een valse start zal zijn, als ik terugdenk aan de eerdere pogingen om de publieke sector effectief en efficiënt te maken.

U kunt erop rekenen dat ik hierop terugkom zodra ik weet en voel dat we aan de slag kunnen gaan.